

TEKSTİL SANAYİNDE TOPLU SÖZLEŞME TATBİKATINDAN DOĞAN MESELELER

İmren AYKUT

Teksif Sendikası

Toplu Sözleşme ve Araştırma Bürosu Md.

I — G İ R İ Ş

24. Temmuz. 1963 tarihinde 274 ve 275 sayılı yasaların yürürlüğe girmesiyle bütün işkollarında olduğu gibi Tekstil İşkolunda da (İşkolları Yönetmeliği Sıra No : 7) sendikal faaliyetler büyük önem kazanmış ve sür'atle gelişmeğe başlamıştır. Ancak bu tarihten sonradır ki, işçiler daha sür'atli ve şuurlu bir örgütlenmeye yönelmişlerdir. Diğer bütün sendikalarda olduğu gibi .

TEKSİF'in de bu yeni düzene girer girmez gösterdiği ilk faaliyet kolektif pazarlık teşebbüsleri olmuştur. Bu devre Toplu Pazarlık müzâkereleri, gerek işveren gerekse işçi tarafının bu konudaki tecrübesizliği, işverenlerin alışık olmadıkları bu düzene büyük tepki göstermeleri sebebiyle çok sınırlı geçmiş, Toplu İş Sözleşmeleri içinden çıkılmıyacak şekilde karma karışık yapılmıştır. Bütün işyerlerinde birbirinden çok farklı haklar sağlanmıştır. 2. nci Devre Toplu İş Sözleşmelerinde bu tip karışıklıkları önlemek bütün işyerlerinin Toplu Sözleşmelerini âzâmi ölçüde yeknesak hale getirmek cihetine gidilmiş, bu maksatla bir tip tasarı hazırlanarak bütün işyerlerine bu teklif verilmiştir.

İşyerlerinin bâriz hususiyetleri, imkânları arasındaki farklar müzâkerelerde nazarı itibara alınmıştır.

Biraz sonraki izahlarımızda daha ziyade 2. nci Toplu Sözleşme devresine ait rakamların ve tafsilâtının yer aldığı görülecektir.

II — TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ

275 sayılı yasa, işyeri seviyesinde olduğu gibi işkolu seviyesinde de Toplu İş Sözleşmesi yapmak hakkını tanımıştır. 1. inci dönemde yalnız işyeri sözleşmeleri yapılmış olduğu halde 2 nci dönemde Türkiye'de ilk defa olarak TEKSİF İşkolu seviyesinde de Toplu Sözleşmesi yapmağa muvaffak olmuştur. Bunları ve doğurduğu bir çok neticeleri daha tafsilâtlı olarak izah edelim.

a — İşyeri seviyesinde yapılan Toplu İş Sözleşmeleri :

İşyeri seviyesinde yapılan Toplu İş Sözleşmelerini de Özel Sektörde ve Kamu Sektöründe olmak üzere 2 grupta inceleyeceğiz.

aa) *Özel Sektör işyeriyle yapılan Toplu İş Sözleşmeleri* : Toplu Sözleşme dönemleri arasında kesin sınırlar çizmek mümkün değildir. Zira her işyeri aynı zamanda teşkilâtlandırılmamış olduğundan, ayrıca işyeri adedi fazla, müzâkereleri yürütecek kadroda az olduğundan Toplu Sözleşmeler farklı zamanlarda yapılmıştır. Bununla beraber süreleri genellikle, 2-1,5 yıl olarak kabul edilmiş, sona eriş tarihlerinin birbirlerine çok yakın olmasına da önem verilmiştir. Bu sebeplerle 1 inci ve 2 nci Toplu Sözleşmeleri dönem olarak kesin sınırlarla ayırmak mümkün olamadığından konuyu daha düzenli anlatabilmek için dönemleri sendikanın kongre dönemleri olarak ele alacağız. Kongrelerin 2 yılda bir tekrarlanması Toplu Sözleşmelerin çok büyük bir kısmının 2 yıl süreli olması dolayısıyla kongre dönemlerini esas almak mahzurlu değildir. Buna göre, 1 inci dönem 24.7.1963 tarihinden 1.8.1965 tarihine kadar geçen devredir. Bu devrede yapılan sözleşmeler aşağıdaki tabloda görülmektedir :

TABLO : 1

Sıra No.	Toplu Sözleşme yapılan Şubeler	İşyeri sayısı	Sözleşme adedi
1	Ankara	3	3
2	Adana	62	2
3	Aydın	3	3
4	Balıkesir	1	1
5	Bursa	32	9
6	Denizli	2	2
7	E[âziğ	1	1
8	Gaziantep	10	10
9	İsparta	1	1
10	İskenderun	2	2
11	İzmir	16	16
12	Kayseri	2	2
13	Mersin	2	2
14	Nazilli	3	3
15	Salihli	1	1
16	Tarsus	3	3
17	Uşak	20	5
18	İstanbul	170	59

T o p l a m : 334

125

Tabloda görülüyor ki, 1 inci dönemde 334 işyerini kapsayan 125 adet Toplu Sözleşme imzalanmıştır. Bu devre yapılan sözleşmelerle sağlanan gerek temel hükümler, gerek sosyal yardımlar ve diğer haklar tamamen yenidir. Bu sözleşmeler çok karışık olmaları, bazılarının da Genel Merkeze intikal etmemiş olması sebebiyle, sendika tarafından değerlendirilememiştir.

1.8.1965 tarihinden 19.5.1967 tarihine kadar devam eden 2 nci dönemde Toplu Sözleşmeler, daha önce de belirttiğimiz gibi, bir tip tasarıya uygun olmadığından değerlendirilebilmesi ve 1 inci dönemle kısmen mukayesesi mümkün olmuştur. Aşağıdaki tablo muhtasar olarak bu değerlendirmenin neticelerini göstermektedir :

TABLO : 2

Sıra No.	Şube	İşyeri Çalışan işçi Üye			Ücret	Sos. Yarıl.	Artış
		Sayısı	Sayısı	Sayısı	Artışı %	Artışı %	Ortala. %
1	Adana	61	12.678	10.894	34	64	74
2	Ankara	4	75	69	44	80	62
3	Antakya	1	835	835	100	100	100
4	Aydın	7	1.780	1.705	87	99	93
5	Balıkesir	1	587	561	175	113	144
6	Bakırköy	7	4.652	4.385	105	72	89
7	Bergama	1	10	8	100	100	100
8	Beyoğlu	13	2.563	2.247	58	80	69
9	Bursa	35	2.595	2.287	54	56	55
10	Elâzığ	2	323	323	65	100	83
11	Eyüp	18	5.295	4.810	86	82	84
12	Denizli	3	146	108	74	100	87
13	Gaziantep	9	1.260	1.118	126	138	132
14	İsparta	4	256	242	100	100	100
15	İskenderun	2	1.120	975	60	61	61
16	İzmir	22	6.852	6.462	124	92	108
17	Kayseri	3	1.585	1.576	100	100	100
18	Mahmutpaşa	7	269	84	83	92	88
19	Mersin	2	1.732	1.502	100	100	100
20	Nazilli	6	252	200	88	99	94
21	Salihli	1	690	640	57	93	75
22	Tarsus	2	1.137	865	264	100	182
23	Topkapı	29	4.288	4.126	77	83	80
24	Uşak	36	1.254	1.037	78	73	76
25	Yedikule	5	4.405	4.205	76	90	83
T o p l a m :		281	56.639	51.264	95	91	93

Buradaki artış yüzdeleri I inci devrede alman ücret zammı ve sosyal yardım tutarlarına nazaran 2 nci devrede alman ücret zammı ve sosyal yardım tutarlarındaki artış yüzdesini ifade etmektedir. Bu rakamlar aslında pek sıhhatli değildir. Ücret ortalamaları tam olarak bilinemediğinden bu şekilde bir hesaplama cihetine gidilmiştir.

İkinci dönem Toplu Sözleşmeleri işçiye yeni bazı sosyal haklar, ücret zammı da daha fazla bir artış sağlamış, temel hükümlerde büyük bir yenilik getirmemiştir. Ancak çeşitli ihtilâflara yol açmış olan hükümlere açıklık kazandırılmıştır.

Bütün Toplu İş Sözleşmelerinin değerlendirme tablosunu verebilmek veya hepsini teker teker izah edebilmek, zaman darlığı dolayısıyla mümkün olamayacağı için hepsinden çok kısa bahsederek geçeceğiz.

İşçinin ölümü halinde kıdem tazminatının vârislerine verilmesi bazı işyerlerinde bunun dışında ortalama 300 TL. civarında cenaze masraflarını karşılamak üzere para yardımı yapılması da sağlanmıştır. Bu yardımın 750-1000 hattâ 2000 TL. sına çıktığı yerler de vardır.

İşçinin eş veya çocuklarının ana veya babasının ölümü halinde işçiye cenaze masrafı olarak 75-500 TL. arasında bir yardım temin edilmiştir. Bu yardımın ortalama miktarı 200 TL. dir.

Evlenme yardımı 100-500 TL. arasında değişmekte olup bu yardımın ortalama miktarı da 250 TL. dir. Bazı işyerlerinde evlenenlerin bu ikisi de aynı işyerinde ise yardımın ayrı ayrı her ikisine de yapılması, bazı işyerlerinde üyenin evlâdını evlendirmesi halinde bunun için de üyeye bir yardım yapılması temin edilmiştir.

Doğum yardımı I inci dönem Toplu Sözleşmelerinde hemen hemen hiç yer almamış 2 nci dönem Toplu Sözleşmelerinde de muayyen işyerlerinde 100-250 lira arasında değişmek üzere ortalama 100 TL. bir nakdi yardım ile bazı işyerlerinde de bir miktar pamuk verilmesi kabul edilmiştir.

Bu üç nevi ölüm evlenme ve doğum yardımlarının ortalama olarak İstanbul'da 250, Adana'da 250, İzmir'de 200, Bursa'da 150 TL. sıdır.

Yemek yardımı geçen dönemde 281 işverenle yapılan Toplu Sözleşmelerin 95 (%34) de temin edilememiş 186 (%66) da temin edilmiştir.

Sendika ve işçi yönünden büyük önem taşıdığı için yemek yardımını daha tafsilâth olarak izah edelim :

Şöyle ki :

- 1 — Yemek verilmeyen işyeri (Adana'da 56 çırçır işyeri dahil 95 (%34)
- 2 — 1300 kalori veya 2 ilâ 3 kap yemek veren işyeri sayısı 67 (%23.8)
- 3 — Yemek yerine nakdî yemek yardımında bulunan işyeri sayısı 119 (%42.2) dir. Bu da şu şekilde dağılmaktadır :
 - a — 0.50 ilâ 0.95 TL. arasında ödeme yapan 15 işyeri
 - b — 1.00 ilâ 1.70 TL. arasında ödeme yapan 85 işyeri
 - c — 1.75 ilâ 2.25 TL. arasında ödeme yapan 16 işyeri
 - d — 2.30 ilâ 3.00 TL. arasında ödeme yapan 3 işyeri

mevcuttur.

Çocuk zammı ise her iki dönemde de ancak bir kaç işyerinde sağlanan bir yardım olmuştur. 281 işyerinden sadece 15 tanesinde 2.5 TL. ilâ 10 TL. arasında değişen çocuk zammı sağlanmıştır. Bu konuda başarılı olamamanın sebebi üyelerimizin %50 kadarının işverenler sendikasına üye olması, işverenler sendikasının ise çocuk zammını kabul etmemek için kati bir prensip kararı bulunmasıdır. Bu konu için sendika bir çok defalar greve çok yaklaşmıştır. İşveren sendikası ilk Toplu Sözleşmesinde çocuk zammı yer alan işyerlerinde (Aksu Fabrikası) dahi bu yardımı sözleşmeden çıkarmak cihetine gitmiş, bunda muvaffak olamamış, neticede bu konu sözleşmeden çıkarılarak bir ek protokolla kabul edilmiştir.

TEKSİF'te çocuk zammını almak konusunda işveren sendikası kadar ısrarlıdır. 1 ve 2 nci dönemde sendika çeşitli sebeplerle bu bakımdan fedakârlık etmiştir. Ancak 3 üncü dönemde çocuk zammı konusunun grev dahil büyük mücadeleye sebep olacağı bir gerçektir.

Diğer ödemelere gelince, primler hemen bütün işyerlerinde akort işçiliklerde mevcut olduğu halde, 1 inci dönem Toplu Sözleşmelerinde hiç yer almamış, 2 nci dönem Toplu Sözleşmelerinde ise pek az yer almıştır. Prim mevzuu 3 üncü dönem müzâkerelerinin belli başlı mücadele konularından birini teşkil edecektir. Zira, işveren primin Toplu Sözleşmede yer almasını artık kaldırılması veya değiştirilmesi mümkün olmayacağı düşüncesi ile istememektedir.

Sendikanın çok önem verdiği bir konu olmakla beraber, ikramiye, her iki dönemde de Toplu Sözleşmelerde ender yer almış bir konudur. İşçilerin bilhassa dinî bayramlarda ikramiye almaları sendikanın hedeflerinden biridir.

Her iki dönemde de Toplu Sözleşmelerin ağırlık merkezini ücretler teşkil etmiştir. Yapılan bütün grevler ücretlerden doğmuş, bütün uyuşmazlıkların esasını ücretler teşkil etmiştir.

TEKSİF'in 2 nci Toplu Sözleşme devresinde 1 inciye nazaran şubeler itibariyle Tablo : 2 deki artışlar sağlanmıştır. Şunu tekrar belirtmek isteriz ki, bu nisbetler esas ücretlerdeki değil, zam miktarlarındaki artış nisbetleridir.

Zamlar genellikle saat ücretlerine muayyen miktarlarda seyyanen sağlanmış, bazı işyerlerinde ise dokunan kumaşın metresine ödenen ücret arttırılmış, bazı işyerlerinde ise ücretin muayyen bir yüzdesi olarak zam alınmıştır.

Asgarî ücret ise her iki dönemde de Toplu Sözleşmede tesbit edilmiş, mahallî komisyon kararlarına bırakılmıştır. Sendikanın üçüncü dönemdeki hedeflerinden birisi de asgarî ücretlerin Toplu Sözleşmelerde tesbit edilmesidir. 2 nci dönemde asgarî ücretler konusunda sağlanmış en büyük başarı, önce bütün işyerlerinde asgarî ücretin tatbikini sağlamak, sonra şubelerimizin bulunduğu bütün illerde asgarî ücreti yeniden ve önemli miktarda yüksek tesbit ettirmek olmuştur.

bb — Kamu Sektörü işyerleriyle yapılan Toplu İş Sözleşmeleri :

Tekstil sanayiinde kamu sektörü de çok önemli bir yer tutmaktadır. TEKSİF'in üye sayısının 1/3 ni bu sektör sağlamaktadır. Kamu sektörünü teşkil eden Sümerbank Fabrikalarında işçi %100 örgütlenmiştir. Türkiye'de bu sanayiide ilk örgütlenen işçiler de Sümerbank tekstil işçileridir. Sümerbank'ın gerek tamamı kendisine ait olan, gerek iştirakinin % 50 den fazla olduğu fabrikalar için Genel Müdürlük, TEKSİF Genel Merkezi ile birtek Toplu Sözleşme yapmıştır. 1 inci dönemde bu toplu sözleşme 19 işyerini kapsamakta olup, Merinos Fabrikası ile müstakil sözleşme yapılmış bulunmakta idi. 2 nci dönemde Merinos'ta tek sözleşmeye ithal edilmiş, Eskişehir ve Maraş Fabrikalarının da üâvesi ile sözleşme 22 işyerini kapsamına almıştır. 22 işyerinde çalışan işçi sayısı 29.552, üye sayısı 29.488 dir.

Toplu Sözleşmelerle özel sektörde sağlanan pek çok sosyal haklar ve menfaatler Sümerbank işyerlerinde çok uzun zamandan beri zaten verilmekte idi. Yapılmakta olan bu sosyal yardımların Toplu Sözleşme ile daha fazla işçi lehinde işlemesi sağlanmış, garanti altına alınmış ve miktarları da arttırılmıştır.

Temel hükümler, sendikal haklar, temsilci teminatları, izleme komitesi, disiplin kurulu v.s. gibi bölümler yeni getirilmiş, fakat her iki dönem-

de de sağlanan en büyük menfaat ücretlere sağlanan zam olmuştur. Her iki dönemde de 2 şer yıl için yapılmış olan sözleşmelerde 1 inci dönemde 1 inci yıl seyyanen saatte 22 krş., 2 nci yıl saatte 10 krş., 2 nci dönemde 1 inci yıl saatte 30 krş., 2 nci yıl saatte 15 krş. zam sağlanmıştır. Asgarî ücret de, Toplu Sözleşme ile tesbit olunmuş, ücret eğrileri yapılan zam-lara göre, değiştirilmiştir.

Prim uygulaması Sümerbank'ta müstahsil işçilikler için %25, gayri müstahsil işçilikler için %15 tir. Sözleşme ile müstahsil işçiliklerin kapsamı genişletilmiş, bazı işçiliklerin de %25 prim alması işverene kabul ettirilmiştir.

Tekstil sanayiinde çok önemli olan akort ücret esasları makine, du-ruşları, işçinin elinde olmayan sebeplerle istihsal düşmesi halinde öde-necek tazminat, işçiye ilâve tezgâh ve iş verilmesi halinde yapılacak üc-ret hesabı, bir işçinin akort çalışmadan zaman esasına göre, çalışmaya ve-ya zaman esasına göre çalışmadan akort esasına göre çalışmaya geçiril-mesinin şartları işçi lehinde bazı esaslara bağlanmıştır. Bu konular tat-bikatta işçilerin en fazla şikâyetçi oldukları konulardır.

Sümerbank'la yapılan her iki sözleşmenin de müzâkereleri uzlaştır-ma safhasına intikal etmiştir. 2 nci dönem müzâkereleri 17 madde üze-rinde hiç bir suretle yakınlaşma olmadığından uzlaştırma kuruluna inti-kal etmiştir. Uzlaştırma Kurulu kararına Sümerbank kısmî mutabakatını bildirmiş, TEKSİF ise tamamen reddederek grev kararı almış ve Sümer-bank Genel Müdürlüğüne bildirmiştir. Bunun üzerine Genel Müdürlük sendikayı tekrar toplantıya çağırmış, bu toplantıda taraflar arasında bir anlaşma meydana gelmiştir.

Sümerbank işyerlerinde verilen sosyal haklar ve ücret zamları hiç bir özel sektör işyerinde verilmemektedir.

Sonuç : TEKSİF'çe işyeri seviyesinde kamu ve özel sektörde yapılan bütün Toplu Sözleşme sayıları, işyeri, işçi ve üye sayıları mukayeseli ola-rak aşağıdaki tabloda görülmektedir.

TABLO : 3

Sıra No.	Sektör	Sözleşme Adedi	Kapsadığı İşyeri Sayısı	Çalışan İşçi Sayısı	Üye Sayısı
1	Kamu Sektörü	2	22	29.552	29.488
2	Özel Sektör	136	281	56.639	51.264
T o p l a m :		138	303	86.191	80.752

Özel Sektörde Toplu Sözleşmesi yapılmış olan 381 işyeri dışında 72 işyeri ile de müzâkereler devam etmektedir. Bunlar da tamamlandığında özel sektörde 353 işyeri ile sözleşme yapılmış olacaktır.

Kamu sektöründe ise Nevşehir, Karaman ve Adıyaman'da olmak üzere üç yeni tesis daha kurulmuştur. Bunlarla da sözleşme yapıldığı takdirde kamu sektöründe sözleşme yapılan işyeri sayısı 25 olacaktır.

b — İşkolu seviyesinde yapılan Toplu İş Sözleşmeleri :

TEKSİF için 2 neî dönemin en büyük başarısı muhakkak ki işkolu Toplu İş Sözleşmesini gerçekleştirmiş olmasıdır. Bu Türkiye'de işkolu seviyesinde yapılan ilk Toplu Sözleşmedir.

TEKSİF'i kol seviyesinde sözleşme yapmaya iten sebep bütün işyerleri arasında bir denge temin etmek, çeşitli sebeplerle yetki alamadığı işyerlerindeki üyelerin de sözleşmelerden istifadesini sağlamak ve ikinci kuruluşlara kaymaları önlemektir.

Bu nedenlerle TEKSİF, kol seviyesinde sözleşme yapmak üzere 11.6.1966 tarihinde işkoluna giren işyerlerinden bir kısmı ile üyeleri adına Tekstil İşverenleri Sendikasına çağrıda bulunmuştur. Çağrı yapılan işyeri sayısı 288 dir. İşveren sendikası bu çağrıya derhal itiraz etmişse de 7.2.1966 tarihinde Yargıtay 9 uncu Hukuk Dairesi kararı ile yetki kesinleşmiştir.

TEKSİF kesinleşen yetkisine dayanarak başta 160 işyerini temsilen Türkiye Teksif Sanayii İşverenleri Sendikası ile 22 müessese ve fabrikası adına Sümerbank Genel Müdürlüğü ve diğer müstakil işyerlerini 19.9.1966 tarihinde Genel Merkezde toplantıya çağırmıştır. Mezkûr tarihte toplantıya işverenler sendikası, Sümerbank Genel Müdürlüğü ve bir kaç müstakil işyeri temsilcileri katılmışlardır.

Görüşmeler neticesinde ilk önce 160 işyeri adına 7.10.1966 tarihinde işverenler sendikası ile işkolu toplu iş sözleşmesi imzalanmıştır. Müstakil işyerleri ile de peyderpey işkolu sözleşmeleri, başlangıç tarihi yine 7.10.1966 olmak metni de tamamen işveren sendikası ile imzalanan sözleşmenin aynı olmak üzere yapılmaya başlanmıştır. Bu arada İstanbul'da Tekstil İşkolunda kurulu İstanbul Tekstil Sendikası Çalışma Bakanlığına başvurarak sözleşmenin iptalini istemiş, Çalışma Bakanlığı 18.10.1966 tarihli bir kararı ile mezkûr sendikanın itirazını reddetmiştir. Bunun üzerine Temyiz Mahkemesi 9 uncu Hukuk Dairesine başvurarak Çalışma Ba-

kanlığı kararının iptalini istemişse de 9 uncu Hukuk Dairesi 31.10.1966 tarihinde bu itirazı da reddetmiş ve Toplu Sözleşme için hiç bir pürüz kalmamıştır.

Sendikanın vâki çağrılarına bir kısım işverenler hiç katılmamışlar, katılanlardan bir kısmı ile de anlaşma olmamıştır. Bu durum bir tutanakla Çalışma Bakanlığına intikal ettirilmiştir. Bu tip işyerlerinin sayısı 75 tir. Bakanlık bu işyerlerini toplantıya (Uzlaştırma Kurulu Toplantısı) davet etmiş, toplantıya bazı işverenler katılmış, bazıları yine katılmamıştır. Katılanların bir kısmı işkolu sözleşmesini imzalamış, diğer bir kısmı imzalamamıştır. Toplantıya katılmayan ve katılıp da sözleşmeyi imzalamayan 30 işyerinde sendika grev kararı almıştır. Kararın tebliği üzerine bazı işyerleri yazı ve telgrafla işkolu sözleşmesini imzalayacaklarını bildirmişlerdir. Böylece çağrı yapılan 288 işyerinin 228 i ile sözleşme imzalanmış, 60 işyerinin bazılarında şubelerle görüş birliğine varılmak suretiyle sözleşme yapılmaktan vazgeçilmiş, bazılarında grev oylaması kaybedilmiştir. Bazı işyerleri ile de temaslar devam etmektedir. Aşağıdaki tabloda İşkolu Sözleşmesi kapsadığı işçi ve üye sayısı tafsilâtlı olarak görülmektedir :

TABLO : 4

Sıra No.	Şube	İşyeri Sayısı	İşçi Sayısı	Üye sayısı	Fark
I - Müstakil işyerleri					
1	İzmir	11	4674	4429	245
2	Aydın	1	1500	1480	20
3	Kayseri	3	1585	1576	9
4	Mersin	2	1732	1502	230
5	Tarsus	2	687	505	182
6	Adana	2	1456	1286	170
7	Antalya	1	835	835	—
8	Gaziantep	4	395	351	44
9	Sümerbank	22	29552	29488	74
10	İstanbul	15	2466	2382	84
11	Elâzığ	1	318	318	—
T o p l a m :		64	45210	44152	1058

Sıra No.	Şubeler	İşyeri Sayısı	İşçi Sayısı	Üye Sayısı	Fark
	II - 160 İşyeri (İşveren Sendikası üyeleri)				
12	İstanbul	128	22962	16143	6819
13	Bursa	9	1327	1202	125
14	Uşak	10	493	418	75
15	İzmir	6	1950	1881	69
16	Balıkesir	1	587	561	26
17	Kütahya (Simav)	1	55	55	—
18	İskenderun	2	1120	975	145
19	Salihli	1	690	640	50
20	Gaziantep	6	890	774	116
T o p l a m :		164	30074	22649	7425
Genel T o p l a m :		228	75284	66801	8483

İşkolu Sözleşmesinin kapsamına giren 228 işyerinden bazılarında işyeri seviyesinde de sözleşme yapılmıştır. Bir kısmında ise sadece işkolu sözleşmesi yapılmıştır.

Sadece İşkolu Sözleşmesi yapılan işyerlerinin durumları aşağıdaki tabloda görülmektedir :

TABLO : 5

Sıra No.	Şube	İşçi Sayısı	Çalışan işçi Sayısı	Üye Sayısı	Fark
1	Adana	2	1950	1800	150
2	Bakırköy	8	2575	1828	747
3	Beyoğlu	31	1885	123	1762
4	Eyüp	2	835	735	100
5	İzmir	2	285	90	195
6	Mahmutpaşa	19	1210	135	1075
7	Tarsus	1	550	200	350
8	Topkapı	12	1966	1180	786
9	Yedikule	9	1230	205	1025
T o p l a m :		86	12488	6296	6190

Tablo 4-5 teki rakamlar 1.5.1967 tarihindeki durumu ifade etmektedir. Bu tarihten sonra her iki tabloya da ilâveler olmuş ve olmaktadır.

Tabloda görüldüğü üzere yekûn olarak bu işyerlerinde yetki TEKSİF'e ait olmakla beraber, bazı sebeplerle bu işyerleri kaybedilmiştir. İş-

kolu Sözleşmesi ile bu 86 işyeri tekrar kazanılmıştır. Zaten işkolu sözleşmesinin birinci gayesi bu işyerlerini kazanmaktır. Böylece maksada ulaşılmış oldu.

İşkolu Toplu İş Sözleşmesi ilerde daha tafsilâtlı olarak bahsedeceğimiz üzere 1 işyerinde greve bazı işyerlerinde de referanduma başvurma zorunluğunu yaratmıştır.

Hâlen TEKSİF teşmil kararı çıkarmak üzere çalışmalara başlamıştır.

c — Tekstil işkolunda diğer Sendikaların Toplu Sözleşmeleri :

Tekstil işkolunda, çok önemsiz olmakla beraber TEKSİF dışında işyeri seviyesinde kurulu bazı küçük sendikalar mevcuttur. Bunlardan bazıları bir kaç küçük işyerinde sözleşme yapmağa muvaffak olmuşlardır.

Aşağıdaki tabloda bunların durumları açıkça görülmektedir.

TABLO : 6

Sendikanın Unvanı	Bulunduğu Yer	Sözleşme Yaptığı İşyeri	Kapsadığı İşçi sayısı	Üye Sayısı
İstanbul Tekstil Sendikası	İstanbul	75	9851	4764
Tekstil Sendikası	Aydın	—	—	—
" "	Gaziantep	—	—	—
" "	Adana	—	—	—
Diğer Sendikalar	İstanbul	1	40	40
EMSİS	İzmir	—	—	—
Diğer Sendikalar	İzmir	2	550	250

Aydın, Gaziantep ve Adana'da kurulu Tekstil Sendikaları İstanbul Tekstil Sendikasının mahiyetini taşımaktadır.

III — G R E V L E R

TEKSİF 2 nci dönem Toplu Sözleşme devresinde işkolu ve işyeri seviyesinde toplu sözleşme yapmak üzere 65 özel sektör işyerinde, toplu sözleşmenin tatbikatından doğan bir ihtilâf sebebiyle de Elâzığ'da kurulu bir işyerinde grev kararı almıştır. Bunlardan aşağıdaki tablodan ve daha sonraki izahlarımızdan da anlaşılacağı üzere 3 işyerinde grev uygulanmış, 40 işyerinde grev uygulanmadan anlaşma imkânı doğmuş, 14 işyerinde grevden vazgeçilmiş, 12 işyerinde ise grev oylaması kaybedilmiştir.

TABLO : 7

Grev Kararının Neticeleri	İşyeri Sayısı	Toplu Sözleşme göre		Şubeler itibariyle İşyerleri
		İşyeri	İşkolu	
Anlaşma olan	40	22	18	Kayseri 1, İzmir 4, Adana 1, Gaziantep 1, Antalya 1, İstanbul 14, Bursa 10, Elâzığ 1 İşyeri
Uygulama yapılmayan	14	2	10	İstanbul 13, Balıkesir 1 İşyeri
Grev oylaması Kaybedilen	12	2	10	İzmir 1, İstanbul 9, Ankara 1, Aydın 1 İşyeri
T o p l a m	: 66	26	40	

(Bu rakamlara Kamu Sektöründe alınan grev kararı dahil edilme-
miştir.)

1 — Uygulanan grevler :

2 nci Toplu Sözleşme dönemi içinde bir çok grev kararı alınmış ol-
makla beraber, ancak 3 tanesi uygulanmıştır. Bunların safahatından kı-
saca bahsedelim.

a) İzmir Kula ve Yün Mensucat Fabrikaları Grevi :

İzmir'de kurulu Kula ve Yün Mensucat, Taç ve Şark Sanayii İşyer-
leri için üye buldukları işverenler Sendikası ile TEKSİF, 2 nci dönemini
ilk sözleşmesini yapmak üzere 1.8.1965 tarihinde müzâkerelere başlamış-
lardır. Müzâkereler 22.10.1965 tarihine kadar devam etmiş, bu tarihte
ücret zamları ve bazı konularda hiç bir suretle anlaşma mümkün olmadı-
ğundan uyuşmazlık zaptı tutulmuş ve konu uzlaştırma kuruluna intikal
etmiştir. Uzlaştırma Kurulu ilk toplantısını 10.11.1965 tarihinde yapmış
ve kararını 19.11.1965 tarihinde taraflara tebliğ ederek 26.11.1965 günü
saat 17.00 ye kadar müsbet veya menfi görüşlerini bildirmek üzere ta-
raflara mühlet tanımıştır. Kurul sendikanın taleplerinin büyük bir kısmı-
nı tamamen kaldırmış, bir kısmında önemli indirmeler yapmış olmasına
rağmen kurul kararını TEKSİF kabul etmiş ancak İşverenler Sendikası

reddetmiştir. Bunun üzerine sendika 6.12.1965 günü saat 06.00 da uygulanmak üzere grev kararı almıştır. İzmir valisi, Belediye Başkanı, Türk-İş temsilcilerinin anlaşmayı temin için gösterdikleri büyük gayret 5.12.1965 tarihine kadar olumlu bir sonuç vermemiştir. Ancak 5.12.1965 günü saat 15.00 de başlayan müzâkereler gece saat 04.00 e kadar aralıksız devam etmiştir. Bu saatte Taç ve Şark Sanayii ile anlaşma protokolu imzalanmıştır. Aynı işverene ait olan Kula ve Yün Mensucat İşverenler Sendikasının teşviki ile hiç bir suretle anlaşmaya yanaşmamıştır. Yöneticileri İstanbul da bazı işyerlerinin sahibi bulunan İşverenler Sendikası bu işyerinde mutlaka grev yapılmasını arzu etmişler, bunun için de TEKSİF'in bütün iyi niyet ve gayreti olumlu sonuç vermemiştir. İşveren Sendikasının bu işyerlerini greve sürüklemesinin sebepleri :

1 — Bu sözleşme devrenin ilk sözleşmesi olacaktı. Bir kaç ay sonra takriben 60.000 işçi çalıştıran pek çok özel sektör işyerinin bu arada işveren sendikası yöneticilerinin sahibi buldukları işyerlerinin sözleşme süreleri sona erecek ve yeniden müzâkereler başlayacaktır. Bu sözleşme onlara emsal teşkil edeceği için sözleşme asgarî şartlarla yapılmalıdır.

2 — Malî yönden kuvvetli olduğundan grev için en uygun işyeridir.

3 — Bu iki işyerinde büyük bir işçi topluluğu mevcuttur. TEKSİF burada grev yaptığı takdirde malî yönden zayıflayacak, gerek burada asgarî şartlara razı olacak, gerekse gelecek sözleşmelerde müzâkere gücü zayıflayacaktır.

4 — Tekstil Sanayiinde grev için müsait bir zamandır. Zira, kış tekstil sanayii için ölü bir mevsimdir.

Neticede grev, 6.12.1965 sabahı her iki işyerinde de çalışan 2280 işçinin tam iştiraki ile başlamıştır.

87 gün devam eden grev bir çok üzücü olaylara sahne olmuştur. Çok uzun bir süre sendikanın büyük gayretleri neticesinde grev kısmen sâkin geçmiş, ancak bu arada gerek işveren tarafından gerekse bazı çıkarıcılar tarafından devamlı tahriklerde bulunulmuş, resmî makamların grevin gerektirdiği çabukluğu göstermeyen ihmalkâr tutumları 64 üncü gün olan müessif olayları yaratmıştır. İşverenin "daha aç kalmadınız mı, ceketlerinizi ne zaman satacaksınız?" sözüne bir sessiz yürüyüşle cevap vermek isteyen işçiyi işverenle sıkı bir yakınlığı olan emniyet müdürünün polis vasıtasıyla dağıtmak istemesi olayları yaratmıştır. Çeşitli olaylarla 1.3.1966 tarihine kadar devam eden grev bu tarihte yapılan anlaşma ile sona ermiştir. 87 gün gibi uzun bir süre büyük bir tesanüt içinde devam

eden grev gerek işçi ve sendika, gerekse işveren yönünden maddî mânevî büyük kayıplara yol açmıştır. Sendika maddî gücü hayli kuvvetli olduğu için masrafları rahatlıkla karşılamış, beynelmilel teşekkülün gönderdiği 500.000 TL. tutarındaki yardımın kullanılmasına lüzum kalmamıştır. Bir çok kardeş sendikalar çeşitli aynı yardımlarda bulunmuşlar, grevi mânen desteklemişlerdir. Diğer şubelerimizdeki işçiler çok kısa bir zamanda büyük meblağlar tutarında bağış yaparak sendikanın grev fonunun azalmasını önlemişlerdir.

Grevde işçilere verilen grev ödeneği tutarı 1.168.777,55 TL. masraf tutarı 83.848,47 TL, olmak üzere toplam 1.252.626,02 TL. masraf yapılmıştır:

Kula grevinin çok uzun bir zaman hiç çözüme olmadan devam edebilmesinin en önemli sebeplerinden birisi bu işyerinde son derece düşük ücret ödenmesidir. İşçinin %60 dan fazlası asgarî ücretle çalışmakta olup, bu tarihte İzmir'de asgarî ücret brüt 10 TL. idi. Sendika ise işçiye günde grev ödeneği olarak ayda verdiği sendika aidatının bir lira fazlasını vermektedir. TEKSİF'te sendika aidatı 500 TL. na kadar ücret alanlardan 7,50 TL. bundan sonraki her 100 lira için de 1 lira ilâve edilmek sûretiyle kesilir. Demek oluyor ki, grev ödeneği olarak işçiye günde asgarî net 8,5 TL. ödenmiştir. Bu ücret işyerinden aldıkları günlük net ücretin üzerindedir.

b — Ankara Net Kuru Temizleme Müessesesi Grevi :

Ankara, Kuru Temizleme, ütü kola, Trikotaj ye Konfeksiyon işyerlerinin çok olduğu bir yerdir. Bu konularda 300 den fazla işyeri mevcuttur. En büyük olanı 20-25 işçi çalıştıran büyük çoğunluğu 3-4 işçi çalıştıran bu işyerlerinde istismar, haksızlık, tamamen keyfî yönetim son haddindedir. En ufak bir sosyal yardım bahis konusu olmadığı gibi, kanunî asgarî ücret dahi uygulanmamaktadır. Bütün bunları tesbit eden sendika bu işçileri teşkilâtlandırma faaliyetine 3 yıl önce başlamış, bu güne kadar sadece 4 yeri sendikaya bağlayarak toplu sözleşme yapılabilmıştır. Bunlar da 20-25 işçi çalıştıran işyerleridir. Küçük işyerlerinde işveren işçilerin sendikaya üye olduklarını duyar duymaz iş akitlerini feshetmekte, böylece müzakereye bile oturabilmek imkânı ortadan kalkmaktadır.

Toplu sözleşme yapılan 4 işyerinden bir tanesi olan Net Kuru Sistem Temizleme Müessesesi ile toplu sözleşmenin yürütümü çok mücadeleli geçmiş bu küçük işyeri sendikayı büyük müesseselerden çok daha fazla

uğraştırmıştır. Neticede bu işyeri ile 2 nci dönem Toplu Sözleşme yapılması gerektiğinde işveren müzâkerelere oturmak istememiştir. Kanunî prosedüre uygun olarak sendika bu işyerinde 22.10.1966 günü saat 8 de başlamak üzere grev kararı almıştır. Grevin başlayacağı saate kadar hiç bir yakınlaşma olmadığından grev mezkûr gün ve saatte başlamıştır. İşverenin bazı sert hareketleri dolayısıyla ufak tefek bazı hâdiseler çıkmışsa da 10 saat sonra 27 işverenin taleplerimizi kabul etmesiyle anlaşma olmuş ve grev sona ermiştir. Greve işyerinde çalışmakta olan 21 işçiden 19 tanesi iştirak etmiş ve 402.50 TL. masraf yapılmıştır.

c — Adana : Akdeniz Nebatî Yağlar ve Tekstil Sanayii A. Ş. İşyeri Grevi :

Daha önce de belirttiğimiz gibi bu işyerinde yapılan grev diğerlerinden farklıdır. Bu işyerinde bir mahallî sendika ile işyeri seviyesinde yapılmış toplu iş sözleşmesi mevcuttur. TEKSİF İşkolu yetkisine dayanarak Akdeniz Fabrikasına da çağrıda bulunmuştur. İşveren ne işkolu toplu sözleşme müzâkerelerine katılmış, ne de Uzlaştırma kuruluna gelmiştir. Bu sebeple bu işyerinde TEKSİF'in kanunî grev hakkı doğmuştur. 22.11.1966 tarihinde başlamak üzere alman grev kararının işverene bildirilmesi sonucunda, işveren grev oylaması istemiş ve işçilere de şiddetli bir baskı hareketine başlamıştır. Baskı ve iş korkusu ile işçiler grev oylaması talebine imza atmışlarsa da yapılan oylamada, oylamaya katılan 1397 işçiden 1034 ü greve evet demişlerdir. Böylece grev tesbit edilen 22.11.1966 günü 1400 işçinin iştiraki ile başlamıştır. Başlangıçta idarî organların bazı yanlış hareketleri dolayısıyla üzücü olaylar cereyan etmişse de grev yöneticilerinin gösterdikleri aşırı gayretlerle bundan sonraki günler hâdisesiz ve büyük bir dayanışma içinde geçmiştir. Adana'da kurulu diğer tekstil fabrikalarının ki, bunlar Türkiye'nin en büyük dokuma fabrikalarıdır. İşçileri iş saatleri dışındaki bütün zamanlarını grev yerinde geçirmişler, böylece grev çok daha canlı ve kuvvetli geçmiş, hemen hemen %50 si kadın ve kız olan grevci işçilerde en ufak bir moral çöküntüsü olmamıştır. Grevin 13 üncü gününe kadar işveren hiç bir suretle görüşmeye yanaşmamış, 13 üncü günü ilk defa bazı temaslar olmuş, 14 ve 15 inci günler ise müzâkereler yapılmış, 15 inci gün gece saat 23.30 da anlaşma protokolü imzalanmıştır. Derhal işçi mahalleri dolaşarak grevin sona erdiği ve ertesi sabah 1 inci ekibin işbaşı yapması bildirilmiştir. Grevden sonra işyerinde kurulu mahallî sendika kendisini feshederek TEKSİF'e iltihak etmiştir. İşveren grev sonunda İşkolu Sözleşmesini tamamen kabul etmiş, ücretleri Adana'daki seviyenin üzerine çıkarmıştır. Bir süre sonra diğer

sendikanın yaptığı işyeri sözleşmesinin süresi de sona erdiğinden TEKSİF bu işyerinde ayrıca işyeri seviyesinde Toplu İş Sözleşmesi de yapmıştır.

15 gün devam eden bu grevde sendika, o dakikaya kadar bir tek kuruluş aïdat almadığı 1400 işçiye 137.850 TL. grev ödeneği vermek 53.250 TL. masraf yapmak suretiyle toplam olarak 191.000 TL safretmiştir.

d — İstanbul : Taylı Mensucat Hacı Karatayođlu ve Ortakları Koll. Şrk. İşyeri Grevi :

Bu grev 1 inci Toplu Sözleşme döneminde 6.5.1965 tarihinde başlamış 11 ay gibi çok uzun bir süre devam etmiş ve 5.4.1966 tarihinde anlaşma yapılarak sona erdirilmiştir. Grev ödeneği olarak 1540 TL. ödenmiş, 9740 TL. da masraf yapılmıştır.

TEKSİF gerek grev kararı alınırken, gerekse uygulanırken hiç hissi olmamış, greve son çare olarak başvurmuş, bu konunun mes'uliyetini çok iyi idrak etmiştir. Gerek bu sebeple, gerekse grevleri iyi organize etmesi ve iyi idare etmesi sebebiyle grevlerinin çok uzun sürmesine ve çok sayıda işçi ile yapılmasına rağmen sonuna kadar hiç bir çözüme olmadan götürmüş ve başarı ile sona erdirmiştir.

2 — Referandum :

2 nci Toplu Sözleşme devresinde Türk Sendikal tarihinde yer alacak olay cereyan etmiştir. Kanunda yer almamış olan ve tatbikatta da hiç başvurulmamış bir yol olan referandum yapılmıştır. Şöyle ki, ikinci kuruluşlar çeşitli yollarla işçilerinin hemen hemen tamamı TEKSİF'e üye olmasına rağmen bazı işyerlerinde toplu sözleşme yetkisi almışlardır. Neticeye tesir etmemekle beraber TEKSİF alman bu yetkilerin meşru olmadığını isbat etmek üzere işçilerin serbest iradesine başvurmuştur.

Tablo 8' de görüldüğü üzere İstanbul'da 5 işyerinde başvuru olan referandumda 1774 işçi iştirak etmiş bunlardan sadece 37 tanesi diğer sendikaya evet demiş, diğerleri tamamen TEKSİF'e oy vermişlerdir.

TABLO : 8

Sıra No.	İşyerleri	Çalışan işçi Sayısı	İştirak	Kullanılan oylar Teksif'e	Tekstil'e	İştirak etmeyen
1	Herekeliler Akfil Ticaret ve	96	84	82	2	—
2	Sanayi A. Ş.	812	717	696	21	85
3	Mihra Kumaş	446	446	443	3	—
4	Mihael Çıkvaşvili	600	451	423	28	149
5	Yeni Tekstil	91	76	73	3	—
T o p l a m :		2045	1774	1517	37	249

Rakamlar gerçeği açıkça göstermektedir. Temennimiz odur ki bu tatbikat kanunda yer alsın ve işçi mensup olmadığı bir sendikanın Toplu Sözleşmesine bağlanmasın.

IV — TOPLU SÖZLEŞMELERDEN DOĞAN İHTİLÂFLAR

Toplu İş Sözleşmeleri imzalandıktan sonra müzâkereler esnasında tahmin edilemeyen veya kesin hükme bağlanmayan konulardan veya değişik tefsir edilen maddelerden dolayı bir çok ihtilâflar çıkmaktadır. Bu ihtilâfların hal şekilleri bütün toplu sözleşmelerde muayyen bir prosedüre bağlanmıştır. 1 inci safha temsilciler kademesidir. 2 inci safha uyuşmazlıkları çözüm kurulu, 3 üncü safha özel hakem kademesidir.

İhtilâfların büyük bir kısmı 1 inci safhada mahallî sendika yöneticilerinin de araya girmesiyle hal edilmekle beraber bir çoğuda Uyuşmazlıkları Çözüm Kurulu'na intikal etmektedir. Bu güne kadar yalnız bir defa Özel Hakeme gidilmiştir. Genellikle ihtilâflar 2 inci safhada halledilmektedir. Sümerbank müesseselerinde mahallinde halledilemeyen şikâyetler Genel Müdürlüğe ve Sendika Genel Merkezine intikal etmekte taraflar meseleyi yüksek kademedede halletmektedirler. Sümerbank'ta çıkan ihtilâfların büyük kısmı maddeleri tarafların farklı tefsirinden akort ücret tarifelerinden liyakat takdir zamlarının tatbikinden, dar boğazlar dolayısıyla fazla çalışmalardan, prim tatbikatından, işçiye ilâve makine ve iğ verilmesi halinde artan meşguliyet derecesinden, makine duruşlarından kıdemli işçiliği teşvik ikramiyesi konularındandır. Bütün bu konular TEK-SİF Genel Merkezi ve Genel Müdürlük arasında halledilmiş ve açıklayıcı bir şekilde protokollere bağlanmıştır.

Özel sektör işyerlerinde ise ihtilâflar maddelerin yanlış tefsirinden ziyade uygulanmasından doğmuştur. Şöyle ki, bazı işyerleri imzalamış oldukları halde işkolu sözleşmesinin hiç bir hükmünü uygulamamaktadırlar. Üyelere baskı yapılması, temsilcilerin işten çıkarılması, akort ücretlerinin noksan ödenmesi, ücret ve avansların zamanında ödenmemesi, kıdem tazminatı, yemek bedeli, ödenmemesi, ikramiye ödenmemesi, sendika ilân tahtası, sendika temsilci odası verilmemesi, sözleşmenin sendikalı olmayan işçilere de uygulanması, dinî bayramlarda işçilerin çalıştırılmak istenmesi, başlıca ihtilâf konularını teşkil etmektedir. Bunların hepsi uyuşmazlıkları çözüm kurulu safhasında halledilmiş ancak bir işyeri de temsilcinin işten çıkarılması ile ilgili konu özel hakeme götürülmüştür.

Netice olarak şunu söyleyebiliriz ki, Tekstil İşkolunda çıkan ihtilâfların en büyük kısmını ücretler teşkil etmektedir. Sebebi de bu işkolunda büyük ölçüde akort ücret sisteminin uygulanmasıdır. Bu sistemde ödeme muayyen faktörler esas alınarak hazırlanan akort tarifelerine göre yapılmaktadır. Son derece karışık ve elâstik olan, her zaman makul gösterilecek iddialarla üzerinde değişiklikler yapılması mümkün olan bu tarifeler işverenin ücretleri işçinin emeğine göre değil, kendi isteğine göre ayarlayabilmesine imkân vermektedir. Bu konuda en büyük ihtilâf 1 inci Toplu Sözleşme döneminde Sümerbank'ta çıkmıştır.

1 inci dönemde alman ücret zamları akort ücret esasına göre çalışanlar akort tarifelerine intikal ettirilmek suretiyle ödenmiştir. Ancak, bu intikalın ne şekilde yapılacağı hususunda taraflar arasında ihtilâf çıkmıştır. Zira, sözleşmenin yapılmasından bir kaç ay sonra biraz önce bahsettiğimiz tarifeler üzerinde oynamalar sebebiyle tamamen ortadan kalkmış, işçi Toplu Sözleşme yapılmadan önceki ücreti kadar hattâ daha az ücret almaya başlamıştır. Büyük huzursuzluklara yol açan bu komı neticede mahkemeye intikal etmiş çok uzun süren mahkeme TEKSİF lehine neticelenmiş bulunmaktadır. Şimdi Sümerbank eksik ödenen ücretlerin 1964 yılından itibaren bütün farklarını ödeyecektir. Bu ihtilâf dolayısıyla 2 nci dönem Toplu Sözleşmesinde ücret zamları akort tarifelerine intikal ettirilmeyerek bordronun ayrı bir kolonunda gösterilerek ödenmesine karar verilmiştir. Ancak bu da bazı problemler ortaya çıkardığından 3 üncü devre sözleşmelerinde bu konu için yeni formüller aranmaktadır.